

ВИКОРИСТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ ЯК ФАКТОРА ПОКРАЩЕННЯ РІВНЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У ДЕРЖАВІ

**С.П. Сівіцька, кандидат економічних наук, проректор з науково-педагогічної,
соціальної роботи та міжнародного співробітництва.**

**О.М. Дахно, старший викладач кафедри фінансів і банківської справи.
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка**

© Сівіцька С.П., 2016.

© Дахно О.М., 2016.

Стаття отримана редакцією 14.11.2016 р.

Вступ. Питання реформування акцизного оподаткування є одним з найбільш актуальних у становленні загальної системи оподаткування держави. У сучасних умовах розвитку нашої держави при неповній відповідності надходжень до Державного бюджету України фінансовим потребам держави особливу увагу варто приділити системі оподаткування. Зокрема податкам, котрі визначають рівень наповнення бюджету, оскільки вдосконалення процесу їх адміністрування та пошук резервів щодо збільшення надходження податків створюють додаткові можливості стосовно збільшення дохідної частини бюджету та відповідно задоволення потреб держави.

Окремою темою дослідження має стати регулююча функція непрямого оподаткування, яка може не тільки забезпечити регулярне та значне поповнення бюджету, а й впливати на рівень споживання товарів так званої «шкідливої» групи, зокрема тютюну та тютюнових виробів.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Проблема стану та напрямів удосконалення акцизного оподаткування присвячено наукові дослідження таких вітчизняних учених, як: В. Андрущенко, В. Вишневського, Т. Васильціва, Д. Волкова, О. Данілова, Ю. Іванова, І. Луніної, І. Лютого, П. Мельника, І. Мельника, О. Оксенюка, В. Опаріна, В. Федосова, С. Юргелевича та інших. У своїх працях автори розглядають сутність акцизних податків, необхідність і причини їх реформування тощо.

Мета статті полягає в розкритті особливості впливу акцизного оподаткування на формування здорового способу життя.

Основний матеріал і результати. Податкова система є одним з головних інструментів формування та реалізації економічної політики держави. Формування податкової системи є складним процесом, який в Україні триває вже 25 років. Функціонування податкової системи потребує постійного реформування та вдосконалення. На сучасному етапі виникає проблема розбіжності не тільки між різними політичними силами в процесі законотворення, а й проблема розбіжності між науковим підходом, вимогами роками перевіреної, збалансованої концепції системності оподаткування та практичним втіленням цього принципу у життя.

Кожна країна формує податкову систему відповідно до її національних, політичних, соціальних та економічних умов. Однак є загальні положення, закономірності і теоретичні засади, які визначають побудову податкової системи. І одним з головних є принцип системності. Системність має полягати у чіткій взаємоузгодженості податків між собою. Податки повинні доповнювати один одного, втілювати в життя обидві свої функції – фіскальну і регулюючу. Система оподаткування має бути сформована таким чином, щоб фіскальна функція давала можливість забезпечити гарантоване і стабільне надходження коштів до бюджету, регулююча – забезпечувала можливість впливу податків на всі сфери економічного розвитку країни. При цьому треба зазначити, що фіскальна функція буде забезпечена в певній мірі навіть при мінімальних ставках, механізм реалізації регулюючої функції набагато складніший.

Зважаючи на це, можна зазначити, що існують оптимальні співвідношення фіскально зорієнтованих та регулюючих податків. Найбільш фіскальними є непрямі податки, податки на майно, землю, прибуткові податки з фізичних осіб. Але й вони можуть слугувати потужним регулятором ціноутворення, що веде до неодмінної зміни співвідношення попиту і пропозиції на ринку.

Особливо актуальною є регулятивна здатність податків в умовах економічної кризи. Саме гнучке використання різних форм оподаткування може допомогти знизити наслідки інфляції, допомогти відрегулювати певні економічні співвідношення. Деякі країни світу ще з середини 2008 року зрозуміли необхідність гнучкого використання найбільш фіскальних податків. У Люксембурзі з 22% до 21% знизили податки на корпорації, у 2 рази знизили податки для фізичних осіб, які заробляють менше 25 тисяч євро на рік [3]. Великобританія знизила податок на додану вартість з 17,5% до 15%; Росія змінила ставку оподаткування прибутку юридичних осіб з 24% до 20% [4]. Безперечно, зменшення податкового тиску може позитивно відобразитися у динаміці надходжень до бюджету, зменшити кількість ухилень від оподаткування і принести позитивні соціальні наслідки.

Іншим важливим аспектом у період економічної кризи може стати чітка цілеспрямованість значної частини податків. Наприклад, при стягненні акцизів на певні групи товарів можна передбачити пряме цільове використання отриманих коштів на конкретні заходи. Досвід подібного оподаткування існував ще на початку ХХ сторіччя. Податок, який стягувався за принципом акцизного збору при продажу гральних карт, з групи податків на розкіш у Росії, направлявся цільовим спрямуванням на фінансування дитячих притулків та інших закладів утримання соціально незахищених верств населення. Сучасний розвиток грального бізнесу дозволяє сподіватись, що зібрані з нього податки могли б бути стабільним джерелом фінансування декількох статей витрат держави або місцевих бюджетів.

Головне в процесі реформування податкової системи – це гнучко та раціонально використовувати сполучення податків, організовувати їх цільове спрямування, підвищувати контроль не тільки за надходженням податкових коштів, а й за їх подальшим використанням.

Нині коло підакцизних товарів у розвинених країнах нешироке. Воно охоплює алкогольні, тютюнові вироби, пальне, деякі види транспортних засобів, предмети розкоші, передусім ювелірні вироби. У Великобританії, зокрема, акциз на нафтопродукти становить 13% усіх надходжень від непрямих податків, акциз на тютюнові вироби – 6,6%, на алкогольні вироби – 5,1%. У Німеччині акциз на пальне становить 7,5% усіх податкових надходжень. Крім того, акцизом обкладаються тютюн, міцні алкогольні напої, кава, шампанське. У Франції акцизи встановлені на алкогольні напої, пиво і мінеральну воду, ювелірні вироби, деякі види автомобілів, літальні апарати [2].

Хоча головна функція акцизів – фіскальна, вони виконують також і регулюючу роль. Значною мірою акцизи використовуються як інструмент для зниження споживання певних груп товарів (наприклад, алкоголю чи тютюну). А нещодавно введено акциз на продуктові товари із збільшеним вмістом холестерину у Швеції як захід щодо оздоровлення нації.

Отже, можна стверджувати, що поширення застосування ПДВ у країнах ОЕСР і ЄС супроводжувалося суттєвим зниженням акцизів, а також, як правило, й інших видів податків, зокрема мита. Частка митних зборів є дуже низькою в усіх розвинених країнах.

Податкова система будь-якої країни є продуктом не лише економічного, а й політичного розвитку суспільства. Вона відображає інтереси різних суспільних груп та політичних партій і є результатом консенсусу, до якого прийшли ці сили у процесі ухвалення податкових законопроектів. Саме це і визначає соціальну спрямованість податкової політики, яка проводиться державою та податковою системою, котра нею створюється.

З огляду на досвід країн із розвинутою економікою, які теж здебільшого методом спроб і помилок упроваджували податкове законодавство на своїх територіях, наша держава, зокрема, вимагає нетрадиційного підходу до формування податкової системи, адаптації до конкретних соціально-економічних умов. Результатом такого підходу, з одного боку, може бути передусім стабілізація основ оподаткування, закладення підвалин цілісної податкової бази, а з іншого – створення сприятливих умов для вдосконалення механізму нарахування і стягнення податків. Нині з прийняттям податкового кодексу можна стверджувати, що в Україні зроблено суттєвий крок до створення податкової системи, яка дасть змогу мобілізувати кошти в розпорядження держави, здійснити їх розподіл та перерозподіл з метою забезпечення економічного і соціального розвитку держави.

Тривалість здорового періоду життя є найважливішим показником, який визначає загальну тривалість життя населення. Відповідно до різноманітних досліджень, опитувань, в Україні, починаючи з моменту набуття нею незалежності, кількість років здорового життя почала стрімко зменшуватися. Якщо в 1990 р. цей показник становив 69,9 років і був порівняний з аналогічними показниками високорозвинених країн, то вже через 10 років тривалість років здорового життя зменшилася на 2,6 роки. До 2013 року Україні так і не вдалося досягти показників 1990 р.: у 2013 р.

очікувана тривалість життя при народженні в Україні становила 68,5 років. Як видно з рис. 3.6, цей показник для України є нижчим за аналогічний для країн із високими показниками рівня розвитку людського потенціалу (74,5 років) й особливо країн з дуже високими показниками рівня розвитку людського потенціалу (80,2 років). Але є дещо вищими за показники країн з середніми показниками розвитку (67,9 років) та з низькими показниками (59,4 роки).

У Доповіді про стан охорони здоров'я Європейського відділу Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) зазначається, що суттєвим чинником, що впливає на тривалість здорового періоду життя, є тютюнопаління. Загальна кількість пов'язаних з тютюнопалінням смертей в Україні оцінюється приблизно в 100 000, що складає 13% від загальної смертності.

Тютюнопаління викликає смерть через серцево-судинні захворювання (47%), респіраторні захворювання (19%), рак легенів (16%), інші захворювання (9%). Близько 70% смертельних випадків, пов'язаних з тютюнопалінням, спостерігається у віковій групі 35 – 69 років.

Статистика свідчить, що частка населення України, яка палить, сягає майже третини дорослого населення (30%). За неофіційними даними, в Україні палить майже половина всього населення, а в останні роки спостерігається тенденція до стрімкого поширення паління серед підлітків, молоді та жінок. Зазначене є підставою для висновку про нагальну необхідність зниження рівня споживання тютюнових виробів українським населенням [11].

Звіт світового масштабу «Тютюновий атлас» про продаж та споживання тютюнових продуктів, а також наслідки, до яких вони призводять, був випущений у 2014 році. Дослідники зазначають, що щороку більше 122 900 людей в Україні помирають від захворювань, викликаних тютюнопалінням, у той час як більш 147 000 дітей і більше 10,6 млн дорослих продовжують використовувати тютюн щодня. Тютюнопаління в Україні є причиною смерті 27,1% чоловіків та 6,1% жінок. При цьому продовжують палити серед дорослого населення 46,4% чоловіків і 11,9% жінок, серед дітей – 23% хлопчиків та 8% дівчат [14].

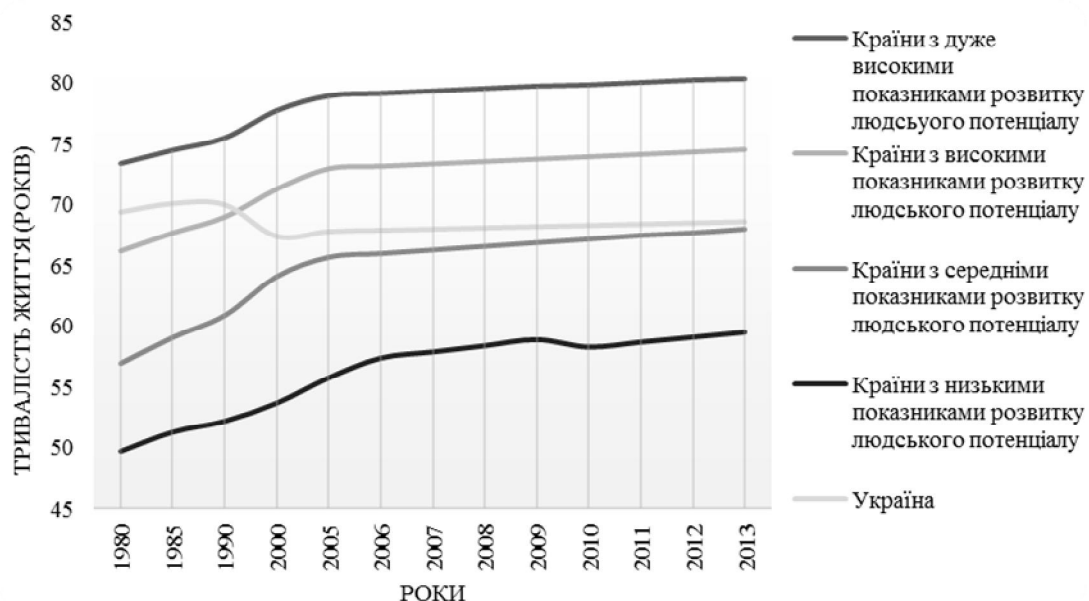

Рис. 1. Динаміка прогнозованої тривалості життя при народженні впродовж 1980-2013 рр.

Джерело: складено автором за джерелом [10]

П'ятий випуск «Тютюнового атласу» пропонує карту світу зі смертністю від тютюнопаління. У таблиці 1 представлений рейтинг країн з найбільшою смертністю від паління тютюну станом на 2014 рік.

Близько 5,8 трильйони сигарет було викурено у 2014 році у світі. Значне зниження курців помітно у Великобританії, Австралії, Бразилії та інших країнах. При цьому китайський ринок є найбільшим споживачем сигарет. На рівні з ним ідуть країни Росія, Казахстан, Південна Корея, Греція, Македонія, Боснія і Герцеговина, Чехія, Бельгія та інші – 2 000-3 500 сигарет на особу на рік. В Україні на одну особу в рік припадає 1 500-1 999 сигарет, при цьому з таким же рівнем споживання сигарет Румунія, Болгарія, Австрія, Швейцарія та інші. Населення США та Канади споживає 1 000-1 499 сигарет на особу в рік [12].

Світова практика показує, що одним із найдієвіших інструментів регулювання рівня тютюнопаління є оподаткування. У доповідях ВООЗ приводяться дані окремих досліджень, які показують, що підвищення ціни на тютюнові вироби на 70% може запобігти чверті пов'язаних з палінням смертельних випадків у світі. Підвищення ставок тютюнових податків водночас приносить безпосередні вигоди державі у вигляді збільшення податкових надходжень, які в свою чергу можуть використовуватися для боротьби з тютюнопалінням та підтримки важливих державних медико-санітарних і соціальних програм.

Таблиця 1

Смертність населення від тютюнопаління

Смертність чоловіків, %		Смертність жінок, %	
Північна Корея (КНДР)	34	Північна Корея (КНДР)	22
Туреччина	31	Бруней	21
Боснія і Герцеговина	30	Данія	20
Вірменія	30	Албанія	19
Греція	30	Ліван	18
Македонія	29	Боснія і Герцеговина	17
Білорусь	28	Великобританія	16
Росія	28	США	16
Польща	28	Сербія	16
Україна	27	Ірландія	15
Нідерланди	26	Македонія	15
Чорногорія	26	Ісландія	15
Бельгія	25		
Угорщина	25		

Податки на тютюнові вироби протягом століть використовувались як регулятори тютюнопаління урядами всіх країн світу. З усіх видів оподаткування податки на тютюнові вироби, як стверджують деякі експерти, відносно легко сприймаються всім населенням, навіть бідними прошарками, оскільки переважна більшість розуміє, що паління є шкідливим для здоров'я. Всупереч застереженням представників тютюнової промисловості, підвищення податків на тютюнові вироби, як правило, не призводить до скорочення податкових надходжень у структурі доходів державного бюджету. Відомою є закономірність, що збільшення податкових ставок на тютюнові вироби на 10% забезпечує скорочення споживання тютюну на 4% у країнах з високим рівнем доходів і приблизно на 8% – у країнах з низьким і середнім рівнем доходів, водночас податкові надходження від тютюну збільшуються майже на 7%.

Підвищення ставок податків відчутніше впливає на скорочення обсягів споживання сигарет у країнах з низьким і середнім рівнем доходів, не зменшуючи при цьому податкові надходження до бюджету. Наприклад, у Південній Африці кожне наступне підвищення ставок акцизу на сигарети на 10% зумовило збільшення надходжень від акцизу на сигарети приблизно на 6%, а загальні надходження від акцизів за період 1994 – 2001рр. зросли більш ніж удвічі [12].

Важоме місце у надходженнях акцизного податку з вироблених в Україні товарів займають тютюнові вироби: від 26,12% у 2007 році до 58,8 % у 2014 році (рис. 2). Щодо товарних позицій, які ввозяться на територію України, то питому вагу тут займають нафтопродукти. Їх частка протягом аналізованого періоду коливається у межах 60 – 80%.

Аналіз світової практики оподаткування тютюнових виробів показав, що в Україні, як і в переважній більшості країн, частка акцизного податку у структурі ціни на тютюнові вироби є вже достатньо високою. Наприклад, у 2012 р. вона становила 50%, що наближається до показників Румунії, Грузії, Польщі та інших країн, схожих за рівнем соціально-економічного розвитку, а порівняно з аналогічними показниками у деяких високорозвинених країнах світу (Японія, США, Сінгапур) вона є вищою.

Рис. 2. Структура надходжень акцизного податку від вироблених на території України товарів у 2014 році

Водночас середня роздрібна ціна на тютюнові вироби в Україні є серед найнижчих, а частка населення, що палить, є однією з найвищих у світі: в 2012 р. за паритетом купівельної спроможності (ПКС) середня роздрібна ціна на пачку найбільш популярного бренду сигарет становила 1,75 дол. США, а частка населення, що палить, – 30%. У Білорусі вартість тютюнових виробів становила 2,36, у Польщі – 5,85, в Словаччині – 4,82 дол. США [12].

Ринок тютюнових виробів в Україні має довгу історію, тому попит на продукцію в значній мірі є сформований і змінюється відносно плавно. Різні організації, що вивчають рівень споживання та виробництва сигарет, власне, як і самі виробники сигарет, дещо по-різному оцінюють параметри ринку тютюнових виробів в Україні, проте загальні тенденції є спільними для всіх. Оцінити реальне споживання тютюну жителями України досить важко, тому що статистичні дані щодо продажу тютюнових виробів представляють лише частину легального ринку тютюну. Для оцінювання споживання тютюнових виробів можна використовувати такі показники, як: легальний обіг (виробництво + імпорт – експорт) та продаж оподаткованих сигарет (реалізація сигарет тютюновими фабриками для внутрішнього споживання + імпорт).

Легальний обіг тютюнових виробів скорочується з року в рік, аналогічна ситуація простежується і в їх реалізації на внутрішньому ринку та виробництві сигарет з фільтром. Щодо виробництва сигарет без фільтра, то тут помітна нестабільна ситуація: то зниження, то зростання. Також здійснюється зовнішньо-економічна діяльність стосовно цього виду товарів, при цьому експортується тютюнових виробів щороку більше (за винятком 2014 року, але оцінка є необ'єктивною через неповноцінні дані). Імпорт має коливний характер – час від часу відбувається підйом або спад (табл. 2).

Таблиця 2

Товарообіг тютюнових виробів

Рік	Легальний обіг, млрд шт.	Реалізація для внутрішнього споживання, млрд шт.	Виробництво сигарет з фільтром, млрд шт.	Виробництво сигарет без фільтра, млрд шт.	Експорт, млрд шт.	Імпорт, млрд шт.
2008	124,7	119,4	123,4	6,5	9,9	4,7
2009	110	106,2	106,9	7,6	10	5,5
2010	95,8	90,9	96	6,8	11,5	4,5
2011	87,8	84	87,1	8,7	12	4
2012	83,8	78,4	87,4	6,7	13,90	3,6
2013	73,7	70	78,6	7,5	17,60	5,2
2014, січень-жовтень	64	56,2	62,7	10,3	14,0	5,054

Відповідно до другого національного звіту «Контроль над тютюном в Україні» [13] легальний обіг у 2008 – 2013 рр. зменшився майже на 51 млрд сигарет, або на 41%, – з 124,7 до 73,6 млрд шт., продаж оподаткованих сигарет скоротився з 124,1 млрд шт. у 2008 р. до 75,2 млрд шт. у 2013 р. Показники легального обігу або продажу оподаткованих сигарет можуть відрізнятися від реального рівня споживання сигарет. Легальний обіг може бути меншим, ніж справжнє споживання (коли контрабанда до країни висока, як це було в Україні у 1999 – 2000 рр.), він може бути і вищим, ніж справжнє споживання (коли контрабанда з країни висока, як це відбувається в Україні починаючи з 2003 р.).

Починаючи з 2008 р., в Україні скорочується обсяг виробництва сигарет. Загальне падіння за період 2008 – 2013 рр. склало 44 млрд шт., або 34%. У січні – жовтні 2014 р., за даними Держстату, виробництво сигарет в Україні склало 73,2 млрд штук, що на 3,2% більше, ніж у відповідний період 2013 р. Щодо зовнішньої торгівлі тютюновими виробами, то у 2007-2013 рр. експорт сигарет з України зріс на 8,7 млрд шт., а імпорт – лише на 1,3 млрд шт. Грошовий баланс торгівлі сигаретами в ці роки був позитивний і зріс від 54 млн дол. США у 2007 р. до 151 млн дол. США у 2013 р. Експорт сигарет переважно відбувається до країн колишнього СРСР. У 2006 – 2013 рр. обсяг легального експорту з України до таких країн, як Грузія, Азербайджан, Молдова і Вірменія, за даними Державної служби статистики, зріс з 5 млрд до 16 млрд сигарет.

Рух до Євросоюзу та інтеграція до світового економічного простору вимагає від України адаптації податкового законодавства до норм європейського простору, у якому є вимога дотримання наступних документів: Директиви №2014/40/ЄС Європейського парламенту та Ради ЄС про наближення законодавчих, нормативних та адміністративних актів держав-членів щодо виробництва, презентації і реалізації тютюнових виробів та Директиви №2003/33/ЄС Європейського парламенту та Ради про наближення законодавчих, нормативних і адміністративних актів держав-членів про рекламу та спонсорство тютюнових виробів. Необхідна кропітка та врівноважена податкова політика, яка дасть змогу забезпечити не тільки високий рівень надходжень до бюджету, а й підтримання позитивних тенденцій підняття рівня здорового способу життя громадян.

ЛІТЕРАТУРА

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Податкова система: Підручник / За ред. Л. П. Сідельникова – К.: Алерта, 2012. – 387 с.
3. Статистичні дані ухилення від податків в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://webgc@gc.lviv.ua>.
4. Крисоватий А. І. Податковий менеджмент: навч. посіб. / А.І. Крисоватий, А.Я. Кізима. – Тернопіль: Карт-бланш, 2012. – 304 с.
5. Ярошенко Ф. О. Історія оподаткування / Ф.О. Ярошенко, П.В. Мельник, В.Л. Андрущенко, В.М. Мельник. – Ірпінь, 2004. – С. 118.
6. Ткаченко І.В. Особливості державного податкового контролю в Україні та зарубіжний досвід розвинених європейських країн / І.В. Ткаченко, О.В. Кашина, М.М. Мелешко // Вісник КДПУ імені Михайла Остроградського. – 2009. – № 6. – С. 224 – 228.
7. Хмільовська А. В. Організаційні засоби податкового контролю / А.В. Хмільовська. – К.: Кондор, 2014. – 240 с.
8. Соловійова Ю. О. Податковий контроль як спеціальний вид державного фінансового контролю [Електронний ресурс] / Ю.О. Соловійова. — Режим доступу : http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=250.
9. Недюха М. Шляхи гуманізації відносин платників податків та податківців / М. Недюха, М. Задояний // Економіка, фінанси, право. – 2008. – № 19. – С. 6 – 10.
10. Податковий контроль як невід’ємний інструмент державної податкової служби // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – №3(7). – С. 128 – 133.
11. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.sta.gov.ua.
12. 2014 European VAT Rates [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tmf-vat.com/latest-european-vat-rates.
13. Контроль над тютюном в Україні. Другий Національний звіт. – К.: МОЗ України, ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», 2014. – 128 с.
14. The Tobacco Atlas (Ukraine) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tobaccoatlas.org/country-data/ukraine/>.

REFERENCES

1. Tax Code of Ukraine [electronic resource]. – Access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Tax system: Textbook / Ed. Sidelnikov L.P. – K.: alerts – 2012. – 387.
3. Statistics tax for tax evasion in Ukraine [electronic resource]. – Access: <http://webgc@gc.lviv.ua>.
4. Krysovaty A. Tax management: teach. guidances. / A.I. Krysovaty, A.J. Kizyma. – Ternopil: Carte blanche, 2012. – P. 304.
5. Yaroshenko F. History taxation / F.O Yaroshenko, P.V. Miller, V.L. Andrushchenko, V.M. Miller. – Irpen, 2004. – P. 118.
6. Tkachenko I. Features state tax control in Ukraine and foreign experience of developed European countries / I.V. Tkachenko, A.V. Kashin, M.N. Meleshko KSPU // Herald of Mykhaylo Ostrogradskiy. – 2009. – № 6. – P. 224 – 228.
7. Hmilovska A. Organizational tools tax control / A.V. Hmilovska – K.: Condor, 2014. – P. 240.
8. Solovyova Y. Tax control as a special kind of state financial control [electronic resource] / Y.O. Solovyov. – Access: http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=250.
9. Nedyuha M. Ways humanize relations taxpayers and tax / Nedyuha M., M. Zadoyan // Economics, Finance, Law. – 2008. – № 19. – P. 6 – 10.
10. Tax control as an essential instrument of the State Tax Service // Journal of Zaporizhzhya National University. – 2010. – №3 (7). – P. 128 – 133.
11. The official website of the State Fiscal Service of Ukraine – www.sta.gov.ua.
12. The 2014 European VAT Rates [electronic resource]. – Access: www.tmf-vat.com/latest-european-vat-rates.
13. Tobacco Control in Ukraine. Second National Report. – K.: Health of Ukraine, State Institution «Ukrainian Institute of Strategic Research of Ministry of Health of Ukraine», 2014. – P. 128.
14. The Tobacco Atlas (Ukraine) [electronic resource]. – Access: <http://www.tobaccoatlas.org/country-data/ukraine/>.

UDC 338.246.025

Svitlana Sivitska, Ph.D., Vice-Rector for scientific, educational, social work and international cooperation, Poltava National Technical Yuriy Kondratiuk University, Poltava. **Olena Dakhno**, Senior Lecturer at Finance and Banking Department, Poltava National Technical Yuriy Kondratiuk University, Poltava. **Use Of Excise Tax Increase As a Factor For Healthy Lifestyles Improving In State.** In the article the authors investigated the regulatory impact of higher excise taxes on a healthy lifestyle. It is analyzed international experience in the production and taxation of excisable goods in the developed world. The authors also provide analysis of the international practice of taxation of tobacco products. It is researched approaches to the formation of the tax system and its adaptation to the specific socio-economic conditions. It is analyzed the relationship of taxation of excisable goods with dynamic projected life expectancy. It is investigated instruments regulating the level of smoking is taxation. The structure of revenues from the excise tax on manufactured goods as in Ukraine analyzed. The processes of integration of tax laws Ukraine to the European space investigated. The directions of formation of the tax system, taking into account the relationship of taxation of excisable goods dynamics of life in Ukraine grounded.

Keywords: excise tax, fiscal function of taxes, regulating function of taxes, healthy lifestyle, adaptation of tax claims.

УДК 338.246.025

Сівіцька С.П., к.е.н., проректор з науково-педагогічної, соціальної роботи та міжнародного співробітництва. **Дахно О.М.**, старший викладач кафедри фінансів і банківської справи. Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка. **Використання підвищення акцизного податку як фактора покращення рівня здорового способу життя у державі.** У статті досліджено регулюючий вплив підвищення акцизних ставок на формування здорового способу життя. Проаналізовано міжнародний досвід виробництва та оподаткування підакцизних товарів у розвинених країнах світу.

Ключові слова: акцизний податок, фінансова функція податків, регулююча функція податків, здоровий спосіб життя, адаптація податкових вимог.

УДК 338.246.025

Сивецкая С.П., к.э.н., проректор по научно-педагогической, социальной работы и международного сотрудничества. **Дахно Е.Н.**, старший преподаватель кафедры финансов и банковского дела. Полтавский национальный технический университет имени Юрия Кондратюка. **Использование повышения акцизного налога как фактора улучшения уровня здорового образа жизни в государстве.** В статье исследовано регулирующее влияние повышения акцизных ставок на формирование здорового образа жизни. Проанализированы международный опыт производства и налогообложения подакцизных товаров в развитых странах мира.

Ключевые слова: акцизный налог, фискальная функция налогов, регулирующая функция налогов, здоровый образ жизни, адаптация налоговых требований.